

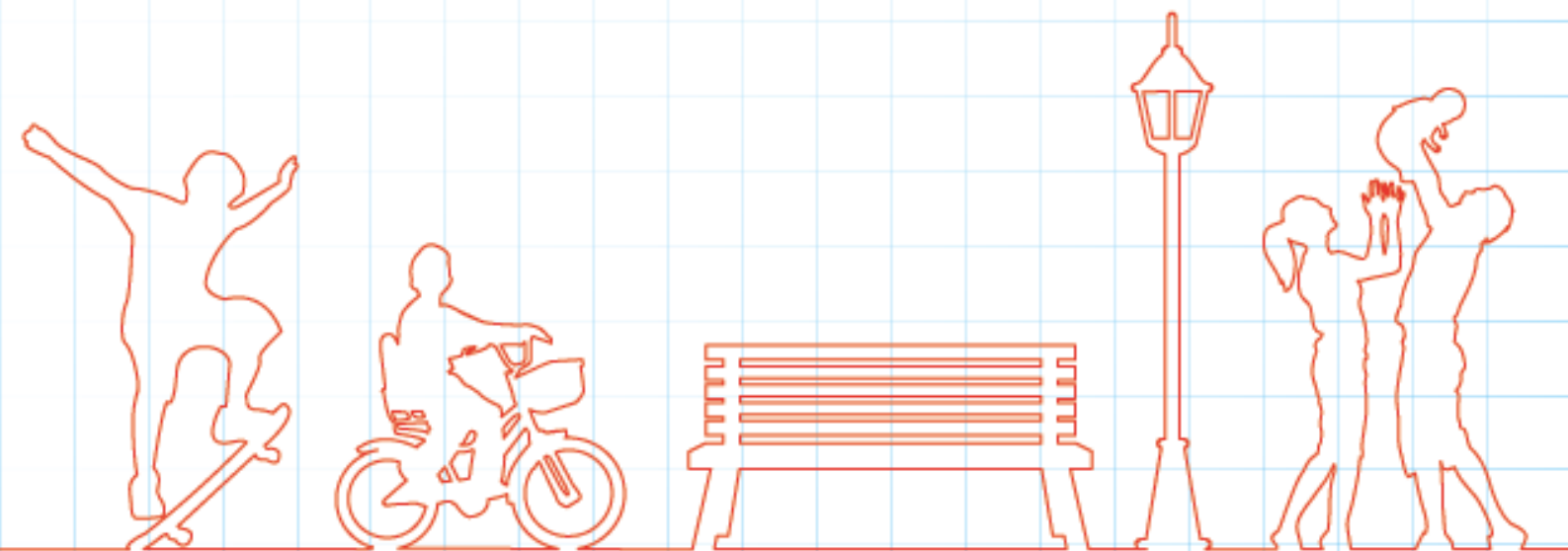
de Kinderombudsman.
wij laten van je horen

In pyjama naar buiten...

Een onderzoek naar het overbrengen van een gezin met minderjarige kinderen zonder verblijfrecht naar de gesloten gezinsvoorziening te Zeist en de onverwachte verhuizing naar een nieuwe gezinslocatie

Nummer: KOM004/2017

Datum: 16 juni 2017

Kinderen hebben rechten. Deze zijn onder meer vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De rechten gelden voor iedereen onder de 18 jaar. De Kinderombudsman controleert of de overheid de kinderrechten in Nederland naleeft. Hij doet dit ook bij organisaties in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de gezondheidszorg. De Kinderombudsman heeft verschillende taken.

Onderzoek

De Kinderombudsman doet onderzoek naar onderwerpen die te maken hebben met schending van de kinderrechten. Hij kan ook een onderzoek beginnen naaraanleiding van klachten die binnenkomen over individuele gevallen.

Advies

Op basis van signalen en onderzoeken adviseert hij - gevraagd en ongevraagd - het parlement en verschillende instanties. Hij probeert structurele oplossingen te vinden voor problemen die met de rechten van kinderen te maken hebben.

Bewustwording kinderrechten

Het is belangrijk dat iedereen weet dat er kinderrechten zijn en wat deze inhouden. Dus zowel de kinderen en jongeren zelf, als hun ouders, scholen, de overheid en instanties. Daarom maakt de Kinderombudsman volwassenen, kinderen en jongeren bewust van de kinderrechten.

Meer informatie, rapporten en adviezen zijn te vinden op www.dekinderombudsman.nl

de **Kinder**ombudsman

Postbus 93122

2500 AC DEN HAAG

T 0800 376542

info@dekinderombudsman.nl

www.dekinderombudsman.nl

SAMENVATTING.....	1
1 KLACHT	2
1.1 WAT IS DE KLACHT?	2
2 BEVINDINGEN	3
3 VISIES.....	9
3.1 VISIE VAN HET GEZIN	9
3.2 VISIE VAN DE ADVOCaat VAN HET GEZIN.....	11
3.3 VISIE VAN DE DT&V, DE DV&O, HET COA EN DE POLITIE	11
3.4 AANVULLENDE VISIE VAN DE DT&V	13
3.5 AANVULLENDE VISIE VAN HET COA OP KLACHTONDERDEEL OVER VOORZIENINGEN GILZE ...	13
3.6 OORDEEL OVER DE KLACHT DOOR DE STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE	14
4 KINDERRECHTENORM	15
5 BEOORDELING	19
5.1 PROCEDURELE BEOORDELING: BEPALEN EN AFWEGEN BELANGEN VAN HET KIND	19
5.2 INHOUDELIJKE BEOORDELING VAN DE KLACHTEN.....	21
5.2.1 KLACHT 1.....	21
5.2.2 KLACHT 2.....	22
5.2.3 KLACHT 3.....	22
5.2.4 KLACHT 4.....	23
5.2.5 KLACHT 5.....	24
6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	25
7 BIJLAGEN	26

SAMENVATTING

De Kinderombudsman wordt benaderd in verband met een voorval dat heeft plaatsgevonden bij een gezin zonder verblijfsrecht. Zij zijn in de vroege morgen plotseling uit de gezinslocatie opgehaald en zij moesten daarna ook nog eens onverwachts verhuizen naar een andere gezinslocatie van het Centraal Orgaan asielzoekers (COA).

Veel indrukwekkende gebeurtenissen volgden elkaar in snel tempo op en hebben tot op de dag van vandaag nog steeds invloed op het leven van de kinderen. Het gezin dient klachten in tegen de Dienst Terugkeer en Vertrek en het COA, want zij vinden dat geen enkel gezin dit meer moet overkomen.

De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan naar de klachten van het gezin. De Kinderombudsman vindt veel klachten gegrond, maar niet allemaal. Naar aanleiding van het onderzoek heeft De Kinderombudsman ook nog een aanbeveling voor de DT&V en het COA. De DT&V moet een goede belangenafweging maken per kind en alle beschikbare informatie verzamelen voordat een beslissing genomen kan worden tot staandehouding. Het COA zou zich moeten inspannen om te controleren of nieuwe kinderen die onverwacht op een gezinslocatie komen wonen wel voldoende de beschikking hebben over basisbehoeften (bijvoorbeeld eten en kleding) na het meemaken van zo een ingrijpende gebeurtenis voor het hele gezin.

1 KLACHT

1.1 Wat is de klacht?

Op 8 juli 2015 is De Kinderombudsman benaderd door een gezin, bestaande uit vader, moeder en hun kinderen tussen de 5 en 17 jaar oud. Het gezin heeft vijf klachten naar aanleiding van de staandehouding van het gezin. Het gezin is op 3 juli 2015 om 6.00 uur staande gehouden op de gezinslocatie (glo) Burgum en met het gehele gezin overgebracht naar de Gesloten Gezinsvoorziening (GGv) te Zeist. Een paar weken daarvoor had hun advocaat een aanvraag ingediend voor het starten van een nieuwe asielprocedure.

Het gezin heeft vijf klachten:

1. De kinderen die aanwezig waren op het moment van de staandehouding werden gescheiden van ouders in een busje van de DV&O vervoerd.
2. Eén van de kinderen die niet aanwezig was op het moment van de staandehouding werd later die dag alleen vervoerd in een donker busje van de DV&O.
3. De medewerkers van de politie ter plaatse waren niet allen in burgerkleding.
4. Er waren geen voorzieningen getroffen bij de onverwachte komst van het gezin op de COA-locatie Gilze-Rijen, waardoor het gezin geen beschikking had over medicatie, kleding en geld voor voedsel.
5. De kinderen konden geen bezittingen meenemen.

De Kinderombudsman onderzoekt deze klachten op grond van titel 9.2 van de Algemene wet bestuursrecht en de Wet Nationale ombudsman. De klachten zijn de basis voor het onderzoek en het oordeel van De Kinderombudsman.

De klachten en aanvullende vragen van De Kinderombudsman zijn voorgelegd aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) en het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA).

2 BEVINDINGEN

De bevindingen zijn gebaseerd op de informatie verstrekt door het gezin en informatie die door het COA en de DT&V ter beschikking is gesteld aan De Kinderombudsman.

Procedures

In mei 2011 zijn verzoekers aangekomen in Nederland. Op 30 juni 2015 heeft de rechter besloten verzoekers geen verblijfsvergunning te verlenen. Op dat moment waren verzoekers uitgeprocedeerd en dienden zij Nederland te verlaten. Zij woonden in de gezinslocatie Burgum.

Staan de houden en vervoer naar GGv

In 2014 is het beleid ten aanzien van vreemdelingendetentie van kinderen veranderd. Grensdetentie werd afgeschaft en de Gesloten Gezinsvoorziening (GGv) in Zeist werd geopend voor gezinnen met minderjarige kinderen die voorafgaand aan de uitzetting opgesloten zouden moeten worden.

Op 10 april 2015 heeft de advocaat de aanvraag tot het verlenen van een verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) ingediend. Dit is bij de IND op 13 april 2015 geregistreerd. Dit is gebeurd via een kennisgevingsformulier.

Op 3 juli 2015 is het gezin om 06.00 uur 's ochtends staande gehouden op basis van de maatregel ex artikel 50 Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000). Hierbij waren aanwezig: de politie, de DT&V, de Dienst Vervoer & Ondersteuning (DV&O), het COA, een Servische tolk en het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GC A). Het gezin was op dat moment niet compleet: één kind was op dat moment niet thuis. Vader, moeder en de wel aanwezige kinderen zijn overgebracht naar de GGv te Zeist om op termijn te kunnen worden uitgezet.

Voor de overbrenging van verzoekers naar de GGv werd gebruik gemaakt van speciale busjes van de DV&O. De DV&O-medewerkers die aanwezig waren, waren gekleed in een herkenbaar uniform. De politie ter plaatse was gekleed in burger. De kinderen zaten samen in een busje en werden gescheiden vervoerd van zowel hun vader als hun moeder. De ouders zaten ieder in een ander busje. De dochter die op het moment van de staandehouding niet aanwezig was in de gezinslocatie, is later die dag opgevangen door COA-medewerkers en zij werd daarna naar de rest van het gezin gebracht in de GGv.

De advocaat van het gezin heeft bij de instanties aangegeven dat er een kennisgevingsaanvraag was ingediend, omdat het gezin een nieuwe asielprocedure trachtte te starten. Verzoekers zijn vervolgens vanuit de GGv verplaatst naar de gezinslocatie Gilze-Rijen (hierna: Gilze). Het gezin is niet teruggekeerd naar Burgum.

De DT&V

De DT&V is de organisatie die de terugkeer regisseert van vreemdelingen die geen recht hebben op verblijf in Nederland.

In reactie op het algemene beleid heeft de DT&V laten weten dat voor het overbrengen van een gezin naar de GGv gebruik wordt gemaakt van de DV&O. De DV&O verzorgt het vervoer van een gezin naar de locatie waar de maatregel wordt opgelegd. Dit wordt gedaan in minimaal beveiligde voertuigen. Deze minimaal beveiligde voertuigen zijn onherkenbaar en in verband met de privacy voorzien van geblindeerde ramen [zie afbeelding]. De inzittenden kunnen wel naar buiten kijken, maar mensen buiten de busjes kunnen niet van buiten naar binnen kijken.

Volgens de DT&V zijn de medewerkers van DV&O die betrokken zijn bij de overbrenging van een gezin naar de GGv gekleed in een herkenbaar uniform. Hieromtrent zijn afspraken gemaakt met ketenpartners voor de herkenbaarheid en de beheersbaarheid.

Bij een staandehouding kunnen ook politieambtenaren worden betrokken. Deze zijn gekleed in burger of in uniform. Dit is afhankelijk van de omstandigheden van het geval en de rol van het gezin bij de staandehouding.

De DT&V geeft aan dat als een gezin niet compleet is, er per individuele situatie wordt beoordeeld welke stappen er worden ondernomen. Bij deze overweging staat de veiligheid van betrokken gezinsleden en medewerkers voorop.

Tot slot heeft de DT&V aangegeven dat ieder te vervoeren persoon in beginsel de mogelijkheid heeft tot het meenemen van enkele persoonlijke eigendommen. Indien er sprake is van verzet, dan pakt het COA de spullen in. De eigendommen worden aan het gezin gegeven op de aankomstlocatie. De overige goederen die niet gelijk meegenomen kunnen worden blijven drie maanden in beheer bij het COA. In die drie maanden kunnen de spullen worden nagezonden of worden opgehaald.

Het COA

De COA-locaties zijn verspreid over het hele land. Iedere COA-locatie is weer verschillend. Binnen de verschillende locaties wordt ingezet op het versterken van de zelfredzaamheid van de bewoners. De locatie Gilze bestaat uit een asielzoekerscentrum, een gezinslocatie (glo) en een procesopvanglocatie. De bewoners van de glo krijgen wekelijks leefgeld¹ waarmee zij zelf in hun voedsel kunnen voorzien voor het ontbijt en de lunch. De warme avondmaaltijd wordt vanuit de centrale keuken geserveerd. In deze centrale keuken koken koks samen met de bewoners voor de gehele locatie. Dit is uniek voor een opvanglocatie in Nederland. In de regel koken mensen zelf.² Dit is niet mogelijk op de locatie Gilze.

Het COA laat verder weten dat het leefgeld – naast het kopen van voedsel – ook dient voor het voorzien in kleding. Er zijn kledingwinkels aanwezig op de gezinslocatie. Hier kunnen gezinnen terecht die niet zelf in hun kleding kunnen voorzien.

Voor het gebruik van medicijnen is het COA niet verantwoordelijk maar het Gezondheids-centrum Asielzoekers (GC A). Voor gezinnen die zich bevinden in een gezinslocatie geldt dat zij alleen recht hebben op medisch noodzakelijke zorg. Het is de zorgverlener die beslist of hulp noodzakelijk is voor de desbetreffende asielzoeker. Het COA heeft hier geen stem in.

Werkinstructie Inbewaringstelling Vreemdelingen

Uit de Werkinstructie Inbewaringstelling Vreemdelingen (hierna: werkinstructie) blijkt dat de medewerkers van de DV&O samen met een medewerker van de DT&V en het COA naar de verblijfsunit van de vreemdeling toegaat. Daar wordt door de DT&V toestemming gevraagd om binnen te mogen treden. Op dat moment wordt door de medewerkers van de DV&O overgegaan tot staandhouding van de vreemdeling. De

¹ De hoogte van het leefgeld is afhankelijk van de samenstelling van het gezin en het eigen vermogen van de bewoners laat het COA in reactie weten.

² www.coa.nl.

politie is aanwezig indien er verzet is om de medewerkers binnen te laten. Indien er sprake is van gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon kan er onder voorwaarden gebruik worden gemaakt van handboeien.

Procesprotocol Dienst Terugkeer en Vertrek H4 Pilot inbewaringstelling door DT&V

(van 1 oktober 2014 tot en met 1 oktober 2015)

De informatie uit het procesprotocol is in dit rapport opgenomen voor zover relevant voor de klachtbehandeling.

Het gezin is staande gehouden gedurende een pilot van De DT&V die op dat moment liep. Deze pilot betreft de mogelijkheid om op bepaalde locaties groepen vreemdelingen in bewaring te kunnen stellen door de DT&V. Het doel van deze pilot was om de inbewaringstelling efficiënter en effectiever te laten plaatsvinden, zodat de vreemdeling minder last zou ervaren van de overplaatsing van de COA-locatie naar de inrichting voor vreemdelingenbewaring.³ Hiervoor werd aan vier regievoerders van de DT&V de bevoegdheid toegekend om de maatregel van inbewaringstelling op te leggen op twee locaties: de vrijheidsbeperkende locatie Ter Apel en de gezinslocatie Gilze.

Uit het procesprotocol blijkt dat het geweldsmonopolie voorbehouden blijft aan de politie als er sprake is van een verhoogd risico op verstoring van de openbare orde. Dit betekent onder andere dat voor het binnentreden in de woning er een machtiging tot binnentreden moet worden afgegeven door de Hulpofficier van Justitie (HOvJ) aan de politieambtenaar die bij de staandehouding aanwezig is. De DV&O voert de staandehouding, ophouding en overbrenging van de vreemdeling uit.

In deze zaak werd het gezin staande gehouden met het voornemen om een maatregel ex artikel 59 Vw 2000 op te leggen: deze maatregel houdt in dat een gezin in bewaring gesteld kan worden om terugkeer naar het land van herkomst te realiseren.

Uit het protocol volgt dat voordat tot staandehouding wordt overgegaan, er een voorstel tot het opleggen van die maatregel zal moeten worden gedaan door de regievoerder van de Directie Voorbereiden Vertrek⁴. Deze regievoerder legt – indien van toepassing - in het voorstel o.a. vast: de medicatie van de leden van het gezin, de psychische problematiek, de

³ Kamerstukken II 2015/16, 19637, 2065.

⁴ Sinds 1 januari 2016 heet deze directie: Directie Ondersteuning en Voorbereiden Terugkeer (OVT).

medische behandelingen en suïcideneigingen. Voor gezinnen moeten in dit voorstel aanvullende vragen en antwoorden worden meegenomen, zoals:

- Wat is de leeftijd van de kinderen?
- Zijn de kinderen schoolgaand?
- Hebben de kinderen medische problemen?
- Wat zegt het IVRK?
- Is er sprake van eenheid van het gezin?
- Etc.

Over het indienen van een voorstel tot het opleggen van de maatregel zegt het protocol:

"De uitvoerende ambtenaar van de DT&V wordt door de politie of een ambtenaar van DV&O via e-mail op de hoogte gesteld van:

- de omstandigheid dat de vreemdeling een aanvraag wil indienen;
- de soort aanvraag; en
- het tijdstip en plaats van indienen van de aanvraag.

De uitvoerend ambtenaar van de DT&V neemt deze informatie van de politie of een ambtenaar van DV&O op in de signaallijst of een geactualiseerd vertrekplan."

De regievoerder die de zaak heeft ingebracht wordt hiervan ook op de hoogte gesteld.

Dit voorstel wordt besproken in het Lokaal Terugkeer Overleg (TLO). Bij dit TLO is ook het COA aanwezig. Voorts blijkt uit het procesprotocol dat als bekend is dat een opvolgende aanvraag voor een verblijfsvergunning is aangevraagd, er ruimte is om in overleg te gaan over het wel of niet opleggen van de maatregel en dat gezinnen met minderjarige kinderen niet in een politiecel mogen worden opgesloten, maar naar een ophoudkamer moeten worden overgebracht.

Kennisgevingsaanvraag

Voorts geldt dat als een gezin is uitgeprocedeerd en besluit over te gaan tot het indienen van een andere aanvraag tot verblijf in Nederland, er eerst een kennisgevingsformulier moet worden ingediend (art. 3.99a respectievelijk 6.1c Vreemdelingenbesluit 2000 en paragraaf A3/7.1 van de Vreemdelingencirculaire). Dit is een formulier waarmee de aanvragers de IND op de hoogte stellen van het voornemen om een aanvraag voor een verblijfsvergunning in te dienen. Dit vereiste is van toepassing op

diverse verblijfsaanvragen.⁵ Na het indienen van dit formulier kan pas een aanvraag in de zin van art. 1:3 lid 3 Algemene wet bestuursrecht (Awb) worden gedaan. Uit de toelichting van het formulier blijkt dat de IND probeert om binnen twee weken na het indienen van het formulier, de vreemdeling bij het loket te laten komen om de aanvraag in te dienen in persoon.

Uit de jurisprudentie blijkt dat de Raad van State heeft aangegeven dat op de rechtsvraag of het indienen van een kennisgevingsformulier al een aanvraag is in de zin van artikel 1:3, lid 3 Algemene wet bestuursrecht, bevestigend moet worden geantwoord.⁶ De uitspraak dateert van 29 maart 2016.

⁵ De informatie komt van de website van de IND:

https://kdw.ind.nl/KnowledgeSessie.aspx?restart=true&knowledge_id=MWOTEV_procedure&jse=1.

⁶ ABRvS 10 mei 2016, ECLI:NL:RVS:2016:1366 en ABRvS 29 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:945, r.o. 2.1 en ABRvS 29 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:945, *JB* 2016/103 m.nt. van L.J.M. Timmermans.

3 VISIES

De Kinderombudsman heeft een brief gestuurd naar de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, DT&V en het COA met vragen over de gebeurtenissen waar klachten over zijn ingediend door het gezin. Aangezien er meerdere partijen van de keten betrokken zijn geweest heeft de DT&V de vragen beantwoord na afstemming met de overige betrokken partijen, namelijk de DV&O, het COA en de politie. Voor de vragen die door De Kinderombudsman alleen aan het COA zijn gesteld, heeft het COA per e-mail vooralsnog apart gereageerd.

3.1 Visie van het gezin

Het staande houden

Het gezin geeft aan dat zij onverwachts opgehaald werden met 6 busjes. Het gezin was op dat moment overdonderd en angstig. Er was niemand die hen geruststelde of hen kon uitleggen wat er aan de hand was op dat moment. De moeder van het gezin was angstig en moest huilen. Zij werd in pyjama, zonder schoenen en zonder medische overdracht meegenomen door vier medewerkers van de DT&V en/of de politie. De kinderen waren hier getuige van. Het gezin mocht op dat moment geen kleding, bezittingen en eten meenemen. Er was eveneens geen moment van afscheid.

Nadat het gezin de GGv mocht verlaten, werd het gezin vervoerd naar de locatie Gilze. Hier is het gezin 's avonds op 3 juli aangekomen.

Voorzieningen in Gilze

Het gezin geeft aan dat zij vier dagen in dezelfde kleding moesten rondlopen. Daarnaast moest het gezin in het begin leven van één maaltijd per dag. Het gezin geeft aan dat er de eerste vier dagen geen leefgeld is verstrekt waarmee de overige maaltijden konden worden betaald. Daarbij komt dat door de gebeurtenis op 3 juli de vader van het gezin op dat moment niet in staat was van huis weg te gaan om boodschappen te doen. Hij durfde zijn gezin niet alleen te laten en de winkels waren te ver weg. De moeder van het gezin kampte volgens het gezin met een depressie en suïcidale neigingen. Op 8 juli is er voor het eerst een gesprek geweest met de casemanager, waarbij er ook geld voor levensonderhoud werd overhandigd. Het COA was niet op de hoogte van de dossiers van de gezinsleden. Het COA wist niet waarom het gezin in Gilze verbleef en zij was niet op de hoogte van de psychische klachten van de gezinsleden, alsmede de benodigde medicatie van moeder.

Persoonlijke spullen

Verzoekers geven aan dat zij niet in staat zijn gesteld om persoonlijke spullen mee te nemen, zoals volgens de procedure mogelijk zou moeten zijn. Zij zijn zonder medicijnen, schone kleren of persoonlijke bezittingen naar Zeist vervoerd. De dochter die later naar Zeist is toegebracht, is wel in de gelegenheid gesteld om spullen mee te nemen.

Daarnaast geeft het gezin aan dat zij op 7 juli in Gilze pas de spullen kregen die door het COA zijn ingepakt tijdens de staandehouding. Verder is het gezin niet in gelegenheid gesteld om hun overige bezittingen op te halen in Burgum, omdat zij een verbod hebben gekregen van één jaar om deze locatie te betreden. Deze gang van zaken, heeft ervoor gezorgd dat het gezin veel spullen is kwijtgeraakt.

Impact op de kinderen

Het gezin geeft aan dat de staandehouding veel impact heeft gehad op de kinderen van het gezin en dat doet het nog steeds. Zij maken zich zorgen om de ouders en de kinderen zijn angstig bij het zien van "politieambtenaren" door de gebeurtenissen. Zo geven de kinderen aan dat zij niet snappen dat de mensen die hen zouden moeten beschermen, hun moeder voor de ogen van de kinderen hebben mishandeld. De moeder werd in pyjama zonder schoenen of sokken in een busje gezet. De kinderen zijn niet gerustgesteld door de gesprekken die door COA-medewerkers met hen zijn gevoerd. Doordat zij zonder ouders zijn vervoerd, hebben zij zich niet veilig gevoeld en ervoeren zij paniek en angst.

Een medewerker van De Kinderombudsman heeft de dochter gesproken die op het moment van de staandehouding niet aanwezig was. Zij kwam in een leeg huis aan en is toen naar het kantoor van het COA gegaan. Zij moest huilen toen zij hoorde dat het hele gezin was meegenomen. Zij gaf aan dat zij is uitgelachen door de medewerkers van het COA. Zij kreeg vervolgens vijf minuten de tijd om kleding in te pakken en zij is vervolgens in een geblindeerd politiebusje - zonder begeleiding - naar Zeist toegebracht om herenigd te worden met de rest van het gezin. In de GGv kon niemand hen iets vertellen over wat er ging gebeuren. De dochter geeft aan dat zij erg angstig was en dat zij het een lange reis vond in het busje.

3.2 Visie van de advocaat van het gezin

De advocaat die betrokken is bij het gezin geeft aan dat lang voor de staandehouding op 3 juli 2015 er sprake was van een aanvraag om verlening van een verblijfsvergunning en dat ook duidelijk was dat de aanvraag op 11 augustus 2015 in persoon zou worden ingediend bij de IND. De advocaat geeft verder aan dat het lang duurde voordat het gezin de aanvraag in persoon bij het IND-loket kon indienen. Bij brief van 6 mei 2015 en van 12 juni 2015 is de IND verzocht om een afspraak te geven naar aanleiding van de aanvraag van 10 april 2015 tot het verlenen van een verblijfsvergunning. De IND heeft per brief op 17 juni 2015 laten weten dat er een afspraak was gemaakt voor 11 augustus 2015. De advocaat geeft aan dat deze afspraak ook bekend zou moeten zijn in het INDIGO-systeem van de IND, welke ook toegankelijk is voor de DT&V.

De advocaat geeft aan dat is besloten niet over te gaan tot de inbewaringstelling op 3 juli 2015, vanwege het feit dat er al sprake was van een lopende aanvraag.

De advocaat geeft verder aan dat een advocaat niet op de hoogte wordt gesteld van de gesprekken die worden gevoerd met de vreemdeling en geen afschriften van deze gesprekken krijgt van de DT&V.

Indien duidelijk had moeten zijn voor de DT&V dat het gezin een lopende aanvraag had, vindt de advocaat het des te kwalijker dat is overgegaan tot de staandehouding en de ophouding nu er kinderen bij betrokken waren.

Indien men niet op de hoogte was dan worden de procesprotocollen niet goed nageleefd of werken deze niet goed. Het is voor de advocaat niet duidelijk geworden of men wel of niet op de hoogte was van de lopende aanvraag.

3.3 Visie van de DT&V, de DV&O, het COA en de politie

Staande houden en vervoer naar GGv

Volgens de partijen was het gezin op de hoogte van de vertrekplicht. Hieromtrent zijn ook vertrekgesprekken gevoerd door de regievoerder met het gezin. Aangezien het gezin niet vrijwillig Nederland wilde verlaten, is het gezin staande gehouden. De betrokken medewerkers van de DV&O waren - volgens de geldende afspraken - gekleed in uniform. In het geval van verzoekers was ook één politieambtenaar in burger aanwezig in verband met de machtiging tot binnentreden, voor vragen omtrent de staandehouding en het verloop in de woning. Bij het gezin was er sprake van verzet bij de staandehouding.

Voorafgaand aan het vervoer naar de GGv zijn de gezinsleden in de gelegenheid gesteld om enkele bezittingen mee te nemen. De overige bezittingen moesten zij achterlaten. Kleding en persoonlijke spullen zijn door het COA ingepakt en dezelfde dag van het vervoer van het gezin door middel van een koerier verstuurd naar Zeist. Het is de normale gang van zaken dat bewoners niet zelf hun spullen mogen pakken als zij zich verzetten bij een staandehouding.

DT&V geeft aan dat het de voorkeur geniet om een gezin in zijn geheel te vervoeren of over te plaatsen. In dit geval is het gezin gescheiden vervoerd in de busjes van DV&O. Vader en moeder zijn in twee verschillende bussen vervoerd. In een derde busje zaten de aanwezige kinderen. Eén van de kinderen was niet aanwezig. DT&V geeft aan dat het gezin in dit geval gescheiden is vervoerd, omdat de ouders door de gebeurtenissen zo van streek waren dat de medewerkers die verantwoordelijk waren voor het vervoer het veiliger vonden om vader, moeder en de kinderen apart van elkaar te vervoeren. De ouders dreigden zichzelf en/of de kinderen iets aan te doen. De medewerkers van de politie en de DV&O hebben de kinderen dit uitgelegd en aangegeven dat zij de ouders weer zouden zien in de GGv. In de bus zelf heeft een medewerker van COA met de kinderen gesproken.

Kort na het vertrek arriveerde het kind (toen 15 jaar oud) dat niet aanwezig was in de gezinslocatie. De medewerkers van het COA en de DT&V hebben haar opgevangen. Er is uitgelegd wat er die ochtend was gebeurd en het meisje heeft vervolgens de gelegenheid gekregen om twee tasjes met spullen in te pakken voordat zij werd opgehaald en werd herenigd met de rest van het gezin in de GGv.

Diezelfde dag nog is door de inbewaringstellende ambtenaar te Zeist op basis van een individuele afweging besloten geen maatregel tot in bewaringstelling op te leggen aan het gezin. Het gezin is om die reden diezelfde dag nog overgebracht van de GGv naar een andere COA-locatie, dan de locatie Burgum waar zij vandaag kwamen. Op de nieuwe COA-locatie heeft er een dag na hun aankomst een intakegesprek plaatsgevonden. Het gezin zou diezelfde middag nog een lijst opstellen met spullen die niet naar de nieuwe locatie zouden worden gebracht. De overige spullen uit Burgum zijn drie dagen daarna opgestuurd.

3.4 Aanvullende visie van de DT&V

De Kinderombudsman heeft gedurende het onderzoek een aanvullende vraag gesteld omtrent de belangenafweging van het kind bij het nemen van beslissingen over het voornemen tot het overgaan van een maatregel tot inbewaringstelling. De DT&V heeft aangegeven dat voordat zij overgegaan tot inbewaringstelling van een gezin met minderjarige kinderen er door de regievoerder een voorstel tot inbewaringstelling wordt ingediend bij het Lokaal Terugkeer Overleg. Tijdens het LTO wordt de zaak besproken met alle ketenpartners. Er wordt daarbij een belangenafweging gemaakt waarom niet (langer) met een lichter middel kan worden volstaan. Hierbij worden nadrukkelijk aandacht besteed aan de belangen van de minderjarige kinderen. Indien het LTO unaniem akkoord is met het voorstel tot inbewaringstelling zal de inbewaringstelling worden ingepland. De maatregel tot inbewaringstelling wordt opgelegd door de uitvoerend ambtenaar van de DT&V die een eigen zelfstandige afweging maakt ten aanzien van de inbewaringstelling. Indien blijkt dat er sprake is van (nieuwe) feiten en omstandigheden die aanleiding vormen om een lichter middel toe te passen, blijft inbewaringstelling achterwege. Indien inbewaringstelling geïndiceerd is, wordt deze zorgvuldig gemotiveerd en worden de belangen van de minderjarige kinderen expliciet meegewogen. Er wordt voortdurend een belangenafweging gemaakt, waarbij alle omstandigheden in het individuele geval en met name de belangen van de kinderen worden meegewogen.

De DT&V geeft aan dat ook bij dit gezin op deze wijze te werk is gegaan. Door de voortdurende belangenafweging is bij dit gezin besloten om uiteindelijk toch niet in bewaring te stellen.

3.5 Aanvullende visie van het COA op klachtonderdeel over voorzieningen Gilze

Binnen de gezinslocatie te Gilze hanteert het COA het zelfredzaamheidsbeleid. Het COA vindt het belangrijk dat asielzoekers zo snel mogelijk zelf hun weg kunnen vinden in de Nederlandse samenleving. Het COA geeft aan dat als bewoners niet zelf voor voeding kunnen zorgen, zij door het COA worden gestimuleerd om dit met kamergenoten/terreingenoten op te lossen. Indien dit geen soelaas biedt, dan kunnen de bewoners dit melden bij de balie op de locatie en kunnen de begeleiders daarin meekijken. Het COA is niet gebleken dat het gezin problemen heeft ervaren met de voedselvoorziening.

3.6 Oordeel over de klacht door de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

De staatssecretaris heeft aangegeven dat hij zich realiseert dat de gebeurtenissen op de ouders en kinderen van het gezin veel indruk hebben gemaakt. Een andere mogelijkheid om het vertrek van het gezin te realiseren zou er in dit geval niet zijn. De staatssecretaris geeft aan dat de medewerkers van de DT&V, het COA, de politie en de DV&O hun werk zorgvuldig voorbereiden en uitvoeren en dat de overbrenging van het gezin ten behoeve van de geplande uitzetting zorgvuldig is voorbereid en uitgevoerd. De staatssecretaris acht de klachten van het gezin niet gegrond.

4 KINDERRECHTENORM

Onderhavige casus zal worden getoetst aan het Verdrag inzake de Rechten van het kind. Naast dit verdrag zijn tevens aanverwante internationale verdragen en regelgeving van toepassing. Alle relevante bepalingen zijn opgenomen in de bijlage.

De belangen van kinderen vormen een eerste overweging en horen in geval van belangenconflict de doorslag te geven. Dit volgt uit artikel 3 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en de Memorie van Toelichting bij de Goedkeuringswet bij dit verdrag. Dit is een kernartikel. Bij elke beslissing die een kind of groep kinderen raakt, moeten de belangen van de kinderen worden afgewogen tegen andere belangen. Om dat te kunnen doen, moeten de belangen eerst worden bepaald. Een handvat daarvoor kan gevonden worden in General Comment nummer 14 van het Kinderrechtencomité. In dit General Comment is uiteen gezet hoe de belangen van kinderen bepaald en afgewogen kunnen worden. Dit wordt de best interests of the child-determination and assessment genoemd, afgekort tot BIC-assessment. De belangen kunnen bepaald worden aan de hand van de volgende elementen voor zover van toepassing:

1. De mening van het kind; afhankelijk van de leeftijd en ontwikkeling van het kind dient daar een passend belang aan gehecht te worden. Zie in dit verband ook artikel 12 van het IVRK en General Comment no. 12;
2. De identiteit van het kind, waarbij het gaat om de unieke kenmerken van een kind alsmede om de culturele of religieuze identiteit van een kind;
3. Behoud van de gezinsomgeving en onderhouden van betrekkingen, waarbij geldt dat het gezin is aangemerkt als de fundamentele maatschappelijke eenheid en natuurlijke omgeving voor de groei en het welzijn van kinderen;
4. Zorg, bescherming en veiligheid van het kind, waarbij het welzijn van kinderen in de brede zin zowel de basisbehoeften omvat op materieel. Fysiek, educatief en emotioneel vlak als wel de behoefte aan affectie en veiligheid;
5. Kwetsbare situatie waarin het kind zich bevindt, waarbij rekening wordt gehouden met de vorm en mate van kwetsbaarheid van elk kind;
6. Recht van het kind op gezondheid;

7. Recht van het kind op onderwijs.

Daarnaast kunnen andere kinderrechten relevant zijn om mee te nemen bij het bepalen van de belangen van een kind.

Bij iedere beslissing of actie dient systematisch te worden afgewogen wat de gevolgen zijn voor de rechten en belangen van het kind.⁷

IVRK

Naast kernartikel 3, zijn de kernartikelen 2 (gelijke behandeling), 6 (ontwikkelingsperspectief van het kind) en 12 (betrekken van het kind bij de beslissing) altijd van toepassing. Deze vier kernartikelen moeten worden toegepast in onderlinge samenhang met elkaar en de andere in het IVRK opgenomen artikelen. In onderhavige casus zijn dat artikel 5, 16, 18, 27 en 37 IVRK, waarop hieronder wordt ingegaan. De artikelen uit het IVRK zijn van toepassing op alle soorten beslissingen en op elk niveau van besluitvorming, ongeacht of de beslissing wordt genomen door een overheids- dan wel particuliere instelling.

Vluchtelingenkinderen moeten worden beschermd door de overheid. Dit geldt voor zowel kinderen die onder begeleiding in Nederland zijn als voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen. Voor de vluchtelingenkinderen gelden dezelfde verdragsrechten als voor de Nederlandse kinderen.

De overheid dient passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen te nemen om een kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor het kind zijn of haar welzijn. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de rechten en plichten van de wettelijk vertegenwoordiger(s) (artikel 3 lid 2 IVRK). Aangesloten verdragslanden dienen tevens te waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden, hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht (artikel 3 lid 3 IVRK).

Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de zorg en opvoeding van hun kinderen. Het belang van het kind is hun allereerste zorg. Net als andere ouders hebben de ouders van asielzoekers en migranten recht op ondersteuning bij de opvoeding. Deze ondersteuning gaat om ondersteuning in materiële en immateriële zin. Het is de rol van de overheid om de ouders bijstand te verlenen indien dit noodzakelijk is voor

⁷ S. Detrick, *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, The Hague: Kluwer Law International and Martinus Nijhoff Publishers 1999, p. 91.

de uitoefening van die verantwoordelijkheid (artikel 5 en 18 IVRK). Bijzondere omstandigheden kunnen hiertoe aanleiding zijn.

In het verlengde hiervan zijn ouders primair verantwoordelijk voor de leefomstandigheden van hun kinderen, maar waar zij dat niet kunnen dient de overheid zich in te spannen om ervoor te zorgen dat kinderen een adequate levensstandaard hebben, zodat de kinderen niet in hun ontwikkeling worden belemmerd (art. 27 IVRK). Onder adequate levensstandaard valt in ieder geval onderdak, kleding en eten (art. 27 lid 3 IVRK).

Daarnaast is in dit onderzoek relevant dat ieder kind recht heeft op bescherming tegen willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven (artikel 16 IVRK).

Insluiting is ingrijpend voor minderjarigen. Het brengt onzekerheid en stress met zich mee.⁸ Vrijheidsbeneming bij kinderen dient een ultimum remedium te zijn (art. 37 IVRK). De procedure voorafgaand aan de vrijheidsbeneming zal zorgvuldig moeten gebeuren, zodat op basis van alle relevante informatie een juiste belangenafweging kan worden gemaakt voor het kind.

Overige van toepassing zijnde wet- en regelgeving en andere bronnen

In de Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice staan bepalingen opgenomen over de behandeling van minderjarigen en de kindvriendelijke omgeving waarin zij zouden moeten verkeren als het gaat om kinderen die van hun vrijheid worden beroofd. Ook voor kinderen die staande worden gehouden voor ophouding en de oplegging van een eventuele maatregel ex artikel 59 Vw 2000 geldt dat zij van hun vrijheid worden beroofd. In de toelichting bij deze richtlijn is opgenomen dat het over het algemeen niet wenselijk is dat er uniformen worden gedragen door de medewerkers die betrokken zijn bij een staandehouding, ophouding dan wel vrijheidsbeneming. Dit is bijvoorbeeld anders in situaties waarbij het voor het kind van belang is dat hij of zij serieus wordt genomen door de professional als het gaat om een situatie waarbij het kind hulp nodig heeft (Guidelines on Childfriendly Justice explanatory memorandum, par. 123).

Daarnaast heeft De Kinderombudsman eerder aandacht besteed aan rijksambtenaren in uniform in onder andere de rapporten 'In de Wacht' en 'Veiligheid voorop!'.⁹

⁸ "Een paar nachtjes in de cel", Defence for Children, Berger, M. & C. van der Kroon, 2011, p. 80.

⁹ Het gaat o.a. om de volgende rapporten: 'In de Wacht', KOM006/2014, 8 juli 2013 en 'Veiligheid voorop!', 2013/096, 2 juli 2015 (samenwerking met de Nationale ombudsman).

Ondanks dat het in deze rapporten voornamelijk ging om professionals die betrokken waren in jeugdzorgzaken, geldt ook voor het vervoer van minderjarigen naar de GGv dat dit op een zo kindvriendelijke manier moet gebeuren. Het niet dragen van een uniform kan hieraan bijdragen.

Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft omtrent het gescheiden vervoer van ouders en kinderen reeds een standpunt ingenomen. Het uitgangspunt bij het vervoer van en naar de GGv is dat ouders en kinderen bij elkaar blijven. Als gescheiden vervoer noodzakelijk is, dan wordt er gezorgd dat het gezin weer zo snel mogelijk worden samengebracht.¹⁰

¹⁰ Aanhangsel Handelingen II 2014/15, 1191.

5 BEOORDELING

De Kinderombudsman zal de klachten beoordelen op procedure en inhoud. Dit betekent dat De Kinderombudsman in eerste instantie zal beoordelen of de belangen van de kinderen op de juiste manier zijn bepaald en afgewogen en daarbij hun mening is gehoord en meegenomen. Daarnaast zal De Kinderombudsman de verschillende klachten beoordelen aan de hand van de bepalingen uit het IVRK.

5.1 Procedurele beoordeling: bepalen en afwegen belangen van het kind

Het kernelement in dit onderzoek is de beslissing tot het over gaan tot de staandehouding van het gezin met het oog op het opleggen van de maatregel tot inbewaringstelling. De eerste stap die genomen moet worden als er een voornemen is tot de staandehouding en het opleggen van de maatregel, is het maken van een expliciete belangenafweging voor ieder kind van het gezin.

De DT&V geeft aan dat er continu een belangenafweging wordt gemaakt, waarbij de belangen van de kinderen expliciet worden meegenomen. Voor wat betreft het uiteindelijk niet in bewaring stellen van dit gezin is door de DT&V aangegeven dat op basis van een individuele belangenafweging is besloten niet over te gaan tot het opleggen van die maatregel.

De Kinderombudsman plaatst grote vraagtekens bij het feit dat bij het voornemen tot de staandehouding niet al met een vooruitkijkende blik voorzien was dat er niet overgegaan zou worden tot de inbewaringstelling. Uit het procesprotocol blijkt immers dat er meerdere momenten zijn waarop de gezinssituatie wordt besproken en er afwegingen worden gemaakt over de staandehouding, het ophouden voor verhoor en het opleggen van de maatregel.

Ondanks dat de DT&V aangeeft continu een belangenafweging te maken, is het voor De Kinderombudsman niet duidelijk geworden op welke manier dat is gedaan. Ook is niet duidelijk geworden of bij het bepalen van het belang van ieder kind alle relevante informatie is betrokken, zoals de lopende aanvraag en de afspraak bij de IND van 11 augustus 2015 en wat dit voor het gezin betekent. Deze informatie had samen met de overige relevante informatie uit het dossier van dit gezin en de elementen uit het IVRK betrokken moeten worden in de belangenafweging voor ieder kind individueel.

Mocht na deze belangenafweging tot dezelfde beslissing zijn gekomen om wel over te gaan tot de staandehouding, dan zou de vraag vervolgens moeten zijn wat er nodig is voor de kinderen om te komen tot goede zorg, bescherming en veiligheid voor het kind. Dit is van toepassing vanaf het moment van de staandehouding tot en met het verblijf in de locatie Gilze. Immers bij alle beslissingen aangaande het kind moet bij ieder kind het belang expliciet in kaart worden gebracht en vervolgens worden afgewogen tegen de belangen van de DT&V en het COA.

De Kinderombudsman wil met klem benadrukken dat een staandehouding en inbewaringstelling traumatische ervaringen voor kinderen met zich mee kan brengen. De Kinderombudsman verwacht dan ook dat alle instanties betrokken bij dusdanig ingrijpende beslissingen voor kinderen al het mogelijke doen om situaties als onderhavige te voorkomen als niet onomstotelijk vast staat dat een gezin geen rechtmatig verblijf heeft en gedwongen dient te worden teruggeleid naar het land van herkomst.

Het is De Kinderombudsman niet gebleken dat bij de totstandkoming van het besluit om over te gaan tot de staandehouding het belang van de kinderen expliciet in kaart is gebracht en vervolgens is afgewogen tegen de belangen van de DT&V en het COA. Dit betekent dat de werkwijze van de DT&V en het COA is tekortgeschoten voor het bepalen van het belang van het kind met betrekking tot de beslissing om over te gaan tot de staandehouding van het gezin. Dit geldt eveneens voor klacht 1 (zie paragraaf 5.2.1), het eerst deel van klacht 2 (zie paragraaf 5.2.2) en klacht 4 (zie paragraaf 5.2.4). Artikel 3 IVRK is niet op de juiste wijze toegepast. Deze werkwijze is een schending van het kinderrechtenverdrag.

5.2 Inhoudelijke beoordeling van de klachten

De vijf klachten zullen beoordeeld worden naar de ten tijde van het plaatsvinden van de staandehouding geldende (internationale) wet- en regelgeving, richtlijnen en protocollen.

5.2.1 Klacht 1

De kinderen die aanwezig waren op het moment van de staandehouding werden gescheiden van ouders in een busje van de DV&O vervoerd.

Uit het onderzoek van De Kinderombudsman blijkt dat zowel de kinderen als vader en moeder gescheiden zijn vervoerd. Deze beslissing is genomen, nadat ouders aangaven zichzelf en/of de kinderen iets aan te doen. Ook in moeilijke situaties dient het belang van hun kinderen de allereerste zorg van ouders te zijn. Als ouders hun primaire verantwoordelijkheid niet kunnen nemen voor het welzijn van hun kinderen, dan dient de overheid ondersteuning te bieden waar nodig. De overweging van de DT&V om over te gaan tot gescheiden vervoer van de kinderen, vader en moeder is ingegeven vanuit veiligheidsoverwegingen voor de kinderen die toezien op hun fysiek welbevinden. De DT&V geeft daarbij aan dat fysieke onveiligheid ook gevolgen heeft voor de emotionele veiligheid. Voordat de kinderen de bus in gingen is door de politie en de medewerkers van de DV&O aan de kinderen uitgelegd dat zij zouden worden overgeplaatst naar Zeist en dat zij daar hun ouders weer zouden zien. Toen de kinderen in de bus zaten, heeft een medewerker van het COA nog met hen gesproken. De kinderen zijn dus geïnformeerd. Desondanks geven de kinderen aan dat zij zich hierdoor niet gerust gesteld voelden en zich onveiligheid voelden.

Uit het onderzoek is niet gebleken dat er voldoende inspanningen zijn geleverd voor wat betreft de emotionele veiligheid van de kinderen. Het zien van een ouder die overstuur is, is een trauma op zich en maakt een situatie emotioneel onveilig voor de kinderen. Daarbij komt dat het verplaatsen van kinderen grote impact op hun welzijn heeft, als zij al een traumatische vluchtreis achter de rug hebben. Voorkomen is beter dan genezen. Er is uit het onderzoek niet gebleken dat er is ingezet op de-escalatie van de situatie, door bijvoorbeeld enige tijd te wachten totdat ouders waren gekalmeerd voor vertrek. De Kinderombudsman is van mening dat er alles aan gedaan moet worden om gezamenlijk vertrek vooralsnog mogelijk te maken.

De Kinderombudsman ziet de inspanningen die zijn gedaan om voornamelijk de fysieke veiligheid van de kinderen te waarborgen. Dit is

echter in het licht van het kinderrechtenverdrag niet voldoende nu niet is gebleken dat er ook is ingezet op het zoveel mogelijk voorkomen van de emotionele onveiligheid die de kinderen hebben ervaren en sluit daarmee niet aan op het recht van kinderen op bescherming en veiligheid. De Kinderombudsman acht de klacht daarom in strijd met artikel 3 lid 2 IVRK. Deze is gegrond.

5.2.2 Klacht 2

Eén van de kinderen die niet aanwezig was op het moment van de staandehouding werd later die dag alleen vervoerd in een donker busje van de DV&O.

Op het moment van het vervoeren van het gezin naar de GGv was niet het gehele gezin compleet. Eén kind was op dat moment niet aanwezig. Uit het onderzoek van De Kinderombudsman is niet gebleken waarom op dat moment werd besloten het gezin te vervoeren ondanks dat de dochter niet aanwezig was. Er is niet gebleken dat er door de betrokken professionals is onderzocht of er gewacht kon worden op het ontbrekende gezinslid en of het dus noodzakelijk was tot gescheiden vervoer over te gaan van het gezin en dit kind. De Kinderombudsman acht dit deel van de klacht in strijd met artikel 3 lid 2 IVRK. De klacht is gegrond.

Het busje waarin het gezin is vervoerd ziet eruit als een regulier busje, zodat zij als zodanig onherkenbaar zijn voor omstanders. De ramen zijn deels geblindeerd, zodat er niet van buiten naar binnen kan worden gekeken in het kader van de privacy. Met het oog op de privacy van de kinderen acht De Kinderombudsman het gebruik van deze minimaal beveiligde voertuigen geschikt en daardoor niet in strijd met artikel 3 lid 3 IVRK en in overeenstemming met artikel 16 IVRK. De Kinderombudsman acht dit deel van de klacht ongegrond.

5.2.3 Klacht 3

De medewerkers van de politie ter plaatse waren niet allen in burgerkleding.

Het gebruik van de uniformen door de DV&O-medewerkers is een afspraak die gemaakt is binnen de keten, om te zorgen voor herkenbaarheid. De Kinderombudsman wijst er evenwel op dat een staandehouding zo kindvriendelijk mogelijk moet plaatsvinden en dat er zo min mogelijk gebruik moet worden gemaakt van uniformen. In het licht hiervan is De Kinderombudsman van oordeel dat een staandehouding voor het overbrengen van een gezin naar de GGv niet een situatie is waarvoor het dragen van een uniform een toegevoegde waarde heeft voor

de kinderen. Integendeel zelfs. Het uniform van de DV&O-medewerkers kan het gevoel van onveiligheid juist vergroten in een situatie waarin kinderen geconfronteerd worden met een plotselinge situatie met zijn vele indrukken. De Kinderombudsman acht het dragen van het uniform in strijd met artikel 3 en 37 IVRK. De klacht is gegrond.

5.2.4 Klacht 4

Er waren geen voorzieningen getroffen bij de onverwachte komst van het gezin op de COA-locatie Gilze-Rijen, waardoor het gezin geen beschikking had over medicatie, kleding en geld voor voedsel.

Het onverwacht in detentie terecht komen, het niet meer teruggaan naar de oude COA-locatie en het onvoorbereid moeten verblijven op een nieuwe COA-locatie, zijn zeer ingrijpende gebeurtenissen voor kinderen die in dit geval snel op elkaar volgden.

Gezien de snelheid en de onverwachte komst van het gezin, begrijpt De Kinderombudsman dat niet alles op orde kan zijn op de COA-locatie zodra het gezin arriveert. De Kinderombudsman gaat er echter ook vanuit dat COA vaker met deze situaties te maken krijgt en hier op in kan spelen voor zover mogelijk. Met deze twee elementen wordt rekening gehouden bij de beoordeling.

Het IVRK bepaalt dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van hun kinderen en dat het belang van het kind voorop dient te staan. Verzoekers verbleven in Burgum ook op een gezinslocatie en zijn bekend met de faciliteiten. Het had daarom verwacht mogen worden dat in ieder geval één van de ouders - eventueel samen met medebewoners dan wel via een medewerker van het COA - aan de bel zou trekken voor hulp met betrekking tot voedsel en kleding voor de kinderen. Deze hulp was aanwezig, maar is er geen gebruik van gemaakt door de ouders.

Aan de andere kant mag in het licht van het IVRK, in het bijzonder artikel 3 lid 2 en lid 3, alsmede 27 IVRK, verwacht worden dat COA-medewerkers (extra) inspanningen verrichten als het gaat om een situatie waarbij kinderen betrokken zijn en ingrijpende gebeurtenissen elkaar snel opvolgen. Dit betekent dat van de medewerkers verwacht mag worden dat zij in kaart brengen of de kinderen in ieder geval zijn voorzien in hun basisbehoeften. Als dit niet zo is dan dient het COA inspanningen te verrichten om de ouders weer in hun kracht te zetten dan wel als organisatie zelf in te grijpen als de situatie hiernaar is.

Uit onderzoek is niet komen vast te staan dat een van de ouders het COA heeft laten weten dat zij een hulpvraag hadden met betrekking tot voeding, kleding en medicijnen. Uit het onderzoek is daarnaast niet komen vast te staan dat extra maatregelen zijn genomen door het COA.

Ondanks dat de primaire verantwoordelijkheid normaliter bij de ouders ligt, vindt De Kinderombudsman dat – gegeven deze specifieke situatie – hier een taak lag voor het COA om te checken of de kinderen voorzien waren in hun basisbehoeften. De Kinderombudsman acht de klacht daarom in strijd met artikel 3 lid 2, 6 en 27 IVRK. De klacht is gegrond.

Binnen dit onderzoek zal er niet verder worden ingegaan op de medicijnvoorziening betreffende de moeder van het gezin. Dit valt buiten het mandaat van De Kinderombudsman. De Kinderombudsman hecht er wel waarde aan om aan te geven dat als één van de ouders met psychische problematiek kampt en de behandeling in gevaar komt bij gebrek aan medicatie, dit effect kan hebben op de kinderen in het gezin. Het is in het algemeen van belang dat bij een plotselinge verhuizing er een goede overdracht is voor wat betreft eventuele medicijninname.

5.2.5 Klacht 5

De kinderen konden geen bezittingen meenemen.

Het gezin geeft aan dat zij niet in de gelegenheid zijn geweest spullen mee te nemen voordat zij werden overgebracht naar de GGv. De DT&V geeft aan dat verzoekers in de gelegenheid zijn gesteld om kleine bezittingen mee te nemen. Deze werden in de GGv overhandigd. Verzoekers en de DT&V spreken elkaar hieromtrent tegen.

Uit het onderzoek is niet komen vast te staan wat er nu daadwerkelijk wel of niet gebeurd is. Dit geldt eveneens voor de overdracht van de overige spullen, toen het gezin was overgebracht naar Gilze. De Kinderombudsman kan dan ook geen oordeel geven over deze klacht.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De Kinderombudsman acht de klachten 1, 3 en 4 gegrond. Klacht 2 is deels gegrond en deels ongegrond. Over klacht 5 kan geen oordeel worden gegeven.

De Kinderombudsman doet naar aanleiding van de klachtbehandeling de volgende aanbevelingen:

1. Aanbeveling aan de DT&V: zorg ervoor dat bij de besluitvorming omtrent de staandehouding en het voornemen over te gaan tot een inbewaringstelling al het mogelijke wordt gedaan om alle beschikbare informatie te vergaren die meegenomen kan worden in de belangenafweging. Daarnaast dient het belang van het kind expliciet in kaart te worden gebracht en te worden afgewogen tegen andere belangen.
2. Aanbeveling aan het COA: lever extra inspanningen door bij kinderen na te gaan of zij niets missen in de basisbehoeften als een gezin te maken krijgt met een onverwachte verhuizing naar een andere gezinslocatie.

M.E. Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

7 BIJLAGEN

Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.

2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.

2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 5

De Staten die partij zijn, eerbiedigen de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van de ouders of, indien van toepassing, van de leden van de

familie in ruimere zin of de gemeenschap al naar gelang het plaatselijk gebruik, van wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind, voor het voorzien in passende leiding en begeleiding bij de uitoefening door het kind van de in dit Verdrag erkende rechten, op een wijze die verenigbaar is met de zich ontwikkelende vermogens van het kind.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 16

1. Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam.
2. Het kind heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.

Artikel 18

1. De Staten die partij zijn, doen alles wat in hun vermogen ligt om de erkenning te verzekeren van het beginsel dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Ouders of, al naar gelang het geval, wettige voogden, hebben de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.

2. Om de toepassing van de in dit Verdrag genoemde rechten te waarborgen en te bevorderen, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand aan ouders en wettige voogden bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen, en waarborgen zij de ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kinderopvang.

3. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat kinderen van werkende ouders recht hebben op gebruikmaking van diensten en voorzieningen voor kinderopvang waarvoor zij in aanmerking komen.

Artikel 27

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind.

2. De ouder(s) of anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind, hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het waarborgen, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, van de levensomstandigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind.

3. De Staten die partij zijn, nemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden en met de middelen die hun ten dienste staan, passende maatregelen om ouders en anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind te helpen dit recht te verwezenlijken, en voorzien, indien de behoefte daaraan bestaat, in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning, met name wat betreft voeding, kleding en huisvesting.

4. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om het verhaal te waarborgen van uitkeringen tot onderhoud van het kind door de ouders of andere personen die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind dragen, zowel binnen de Staat die partij is als vanuit het buitenland. Met name voor gevallen waarin degene die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind draagt, in een andere Staat woont dan die van het kind, bevorderen de Staten die partij zijn de toetreding tot internationale overeenkomsten of het sluiten van dergelijke overeenkomsten, alsmede het treffen van andere passende regelingen.

Artikel 37

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

- a. geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vrijlating wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;
- b. geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenisneming of gevangenneming van een kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur;
- c. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
- d. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijld beslissing ten aanzien van dat beroep.

Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice explanatory memorandum (adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 17 November 2010)

123. Court facilities may include, where possible, special interview rooms, which take the best interests of the child into account. Equally, child-friendly court settings may mean that no wigs or gowns or other official uniforms and clothing are worn. This can be implemented in view of the child's age or the function of the official. Depending on the

circumstances and on the views of the child, it may well be that, for example, uniforms make it clear to the child that he or she is talking to a police officer and not to a social worker, which has its relevance. This could also add to the feeling of the child that matters affecting him/her are taken seriously by the competent authority. To sum up, the setting may be relatively formal, but the behaviour of officials should be less formal and, in any case, should be child-friendly.

Wet van 23 november 2000 tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000)

Artikel 50

De ambtenaren belast met de grensbewaking en de ambtenaren belast met het toezicht op vreemdelingen, zijn bevoegd, hetzij op grond van feiten en omstandigheden die, naar objectieve maatstaven gemeten, een redelijk vermoeden van illegaal verblijf opleveren hetzij ter bestrijding van illegaal verblijf na grensoverschrijding, personen staande te houden ter vaststelling van hun identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie. Degene die stelt Nederlander te zijn, maar dat niet kan aantonen, kan worden onderworpen aan de dwangmiddelen als bedoeld in het tweede en vijfde lid. Bij algemene maatregel van bestuur worden de documenten aangewezen waarover een vreemdeling moet beschikken ter vaststelling van zijn identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie.

2 Indien de identiteit van de staande gehouden persoon niet onmiddellijk kan worden vastgesteld, mag hij worden overgebracht naar een plaats bestemd voor verhoor. Hij wordt aldaar niet langer dan gedurende zes uren opgehouden, met dien verstande, dat de tijd tussen middernacht en negen uur voormiddags niet wordt meegerekend.

3 Indien de identiteit van de staande gehouden persoon onmiddellijk kan worden vastgesteld en indien blijkt dat deze persoon geen rechtmatig verblijf geniet, dan wel niet onmiddellijk blijkt dat hij rechtmatig verblijf heeft, mag hij worden overgebracht naar een plaats bestemd voor verhoor. Hij wordt aldaar niet langer dan gedurende zes uren opgehouden, met dien verstande, dat de tijd tussen middernacht en negen uur voormiddags niet wordt meegerekend.

4 Indien nog grond bestaat voor het vermoeden dat de opgehouden persoon geen rechtmatig verblijf heeft, kan de in het tweede en derde lid

bepaalde termijn door de Commandant der Koninklijke marechaussee respectievelijk door de korpschef in het belang van het onderzoek met ten hoogste acht en veertig uren worden verlengd.

5 De in het eerste lid bedoelde ambtenaren zijn bevoegd de opgehouden persoon aan diens kleding of lichaam te onderzoeken, alsmede zaken van deze persoon te doorzoeken.

6 Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regelen gegeven omtrent de toepassing van de voorgaande leden van dit artikel.

Artikel 59

Indien het belang van de openbare orde of de nationale veiligheid zulks vordert kan, met het oog op de uitzetting, door Onze Minister in bewaring worden gesteld de vreemdeling die:

a. geen rechtmatig verblijf heeft;

b. die rechtmatig verblijf heeft op grond van [artikel 8, onder f, g en h](#), niet zijnde een vreemdeling als bedoeld in [artikel 59a](#) of [59b](#).

2 Indien de voor de terugkeer van de vreemdeling noodzakelijke bescheiden voorhanden zijn, dan wel binnen korte termijn voorhanden zullen zijn, wordt het belang van de openbare orde geacht de bewaring van de vreemdeling te vorderen, tenzij de vreemdeling rechtmatig verblijf heeft gehad op grond van [artikel 8, onder a tot en met e, en l](#).

3 Bewaring van een vreemdeling blijft achterwege indien en wordt beëindigd zodra hij te kennen geeft Nederland te willen verlaten en hiertoe voor hem ook gelegenheid bestaat.

4 Bewaring krachtens het eerste lid, onder b, of het tweede lid duurt in geen geval langer dan vier weken. Indien voorafgaande aan de beslissing op de aanvraag toepassing is gegeven aan [artikel 39](#), duurt de bewaring krachtens het eerste lid, onder b, in geen geval langer dan zes weken.

5 Onverminderd het vierde lid duurt de bewaring krachtens het eerste lid niet langer dan zes maanden.

6 In afwijking van het vijfde lid en onverminderd het vierde lid kan de bewaring krachtens het eerste lid ten hoogste met nog eens twaalf maanden worden verlengd, indien de uitzetting, alle redelijke inspanningen ten spijt, wellicht meer tijd zal vergen, op grond dat de vreemdeling niet meewerkt aan zijn uitzetting of de daartoe benodigde documentatie uit derde landen nog ontbreekt.

7 Het vijfde en zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de vreemdeling aan wie de verplichting of maatregel, bedoeld in [artikel 6, eerste of tweede lid](#), dan wel [artikel 58](#) is opgelegd.

8 De ambtenaren belast met de grensbewaking en de ambtenaren belast met het toezicht op vreemdelingen zijn bevoegd de in bewaring gestelde persoon aan diens kleding of lichaam te onderzoeken, alsmede zaken van deze persoon te doorzoeken, voor zover dit noodzakelijk is voor het verkrijgen van informatie omtrent de identiteit, nationaliteit en de verblijfsrechtelijke positie van de betreffende vreemdeling.